

Fórum rovatunkban a Közjavak folyóirat korábbi számaiban megjelent tanulmányokhoz érkezett hozzászólásokat, vitaindítókat, reflexiókat, megjegyzéseket közöljük. A közös gondolkodás alapjainak továbbépítéséhez kíván fórumot biztosítani, továbbá a közjogi kutatások aktuális kérdéseinek megvitatásához, közvetlenül teret adva az aktuális témákkal kapcsolatos hírek megjelenésének, valamint a szakmai vélemények és különböző álláspontok közlésének a különböző jogágak közötti szabad és kötetlen kommunikáció jegyében.

AZ ONLINE PLATFORMOK SZABÁLYOZÁSA ÉS A FELHASZNÁLÓ VÉDELEM KÉRDÉSEI*

Győri Blanka-Kékesi Klaudia¹

Napjainkban a jog világának egyik legnagyobb kihívását jelenti, hogy a gyorsan változó világhoz, és ezzel az internet és a technika rohamos fejlődéséhez hogyan tudnak a jogalkotók és az általuk meghozott jogszabályok alkalmazkodni. A Bizottság 2019–2024 közötti stratégiájának prioritásai között szerepel az EU digitális korra való felkészítése, amelynek fókuszában az embereket szolgáló technológiák, a tisztességes verseny és a nyílt internet áll. Az Európai Unió szabályozási kezdeményezései természetesen az online platformokat sem hagyhatják figyelmen kívül. Az élet egyre több területén jelennek meg a platformok, akár új platformok formájában, akár már ismert platformok horizontális terjeszkedéseként.² Ezért is, az elmúlt időszakban az online platformokat érintő szabályozások egyre nagyobb prioritást kaptak az Unióban, és mára kiterjednek a munkajog, a szerzői jog, a fogyasztóvédelem, a tisztességes verseny, valamint a platformhasználat kérdéseire is.³

1. A kialakult szabályanyag és a Digital Service Act (DSA)

2019-től a digitális platformok szerepe jelentősen átalakult, amit több társadalmi, gazdasági és politikai esemény előzött meg. Ezek a platformok gyors terjedéséhez és hatásuk növekedéséhez vezettek, számos területen nyomasztó dominanciát eredményezve. Felismerték, hogy a korábbi

---

* DOI 10.21867/KjK/2024.3.5.

¹ Győri Blanka, IV. éves jogász hallgató, DE ÁJK; Kékesi Klaudia, IV. éves jogász hallgató, DE-ÁJK

² Zódi Zsolt (2022): Platformjog és felhasználóvédelem. *Gazdaság és Jog*, 3-4. sz., 15-18.

³ Tóth András (2022): Az online platformok európai szabályozása. *In Medias Res*. 2022/2. sz., 78–102.

szabályozások már nem elegendőek, és új, sajátos szabályozási keretek szükségesek. Az első ilyen mérföldkő a P2B rendelet volt, amelyet a DSA, a DMA és a platformmunka irányelv követett, tovább mélyítve a platformok működésének jogi szabályozását.⁴

A DSA célja, hogy egységes jogi keretet biztosítson a digitális szolgáltatások számára, különös tekintettel a videómegosztók és streaming platformok felelősségére a felhasználói tartalmak kezelésében.⁵ A rendeletcsomag, amely 2022 októberében lépett hatályba, a versenyképesség fenntartását, a digitális piacok egységesítését, a véleménynyilvánítás szabadságának ösztönzését, valamint a jogorvoslati lehetőségek megerősítését célozza. Szabályozza a tartalomeltávolítás indoklását és a döntések felülvizsgálatát, miközben külön védelmet nyújt a kiskorúak adatainak felhasználása ellen. A DSA átláthatósági előírásokat is tartalmaz, például az ajánlórendszerek és célzott hirdetések működésének nyilvánosságra hozataláról, amelyekről a felhasználókat tájékoztatni kell.⁶

2. A platformjog

Az utóbbi években az európai szinten megalkotott jogszabályok és jogszabálytervezetek egy új jogterület, a platformjog körvonalait kezdték megrajzolni. A platformjog középpontjában a platformok felhasználóinak védelme áll, amelyet a fogyasztóvédelem mintájára felhasználóvédelemnek is nevezhetünk. Ez a jogi szabályrendszer nemcsak ágazatspecifikus előírásokat foglal magában, hanem számos ágazatfüggetlen, egymáshoz nagyon hasonló jogi megoldást is alkalmaz. Ilyenek például a felhasználói fiókokra vonatkozó döntések, mint a kitiltások szigorúbb szabályozása, az algoritmusok átláthatóságának növelése, a panaszkezelési mechanizmusok kialakítása, vagy a platformok működésének nagyobb átláthatósága.⁷

A rendelkezések többsége arra irányul, hogy megvédje a magánszemélyeket és a kisvállalkozásokat a platformok túlhatalmával szemben. De miben is nyilvánul meg ez a túlhatalom? Leginkább abban, hogy a platformok sajátos működéséből adódóan csorbulhat az egyéni szabadság és döntési autonómia. A platformok példátlan mértékben képesek belelátni az egyének privátszférájába, feltérképezni a viselkedésüket, adatokat gyűjteni róluk és tranzakcióikról, valamint a mikrotargetálás révén manipulálni a felhasználókat.

---

⁴ Gosztonyi Gergely (2021): Az internetes tartalomszabályozás európai típusú szabályozásának kezdetei, avagy irányelvektől a rendeletekig (TWF, AVMS, E-Comm, DSA, DMA). *Jog-Állam-Politika*. 4. sz., 17-32.

⁵ The Digital Services Act (DSA) - Regulation (EU) 2022/2065. <https://www.eu-digital-services-act.com/> (2024. 11. 12.)

⁶ Mi az a DSA? <https://onlineplatformok.hu/cikk/mi-is-az-a-dsa> (2024. 11. 02.)

⁷ Zódi (2022): *i.m.* 15-18.

A helyzetet tovább súlyosítja, hogy ezt a megfigyelést és adatgyűjtést, illetve számos döntést is személytelen mechanizmusok, például algoritmusok végeznek. Mindezt tetézi, hogy bizonyos társadalmi és gazdasági területeken – például a nyilvánosságban vagy egyes piaci szegmensekben – a platformok domináns szerepet szereztek, és megkerülhetetlenné váltak. Ezekben a létszférákban szinte lehetetlen érvényesülni nélkülük, ami tovább fokozza a platformok hatalmának problémáját.⁸

2.1. Átláthatóság

A felhasználóvédelem egyik fontos területe a nagyobb platformok számára előírt megfelelőségi és átláthatósági szabályok összessége. Ezek a szabályok előírják, hogy a platformok tegyék közzé az egyéni felhasználóvédelem érdekében tett intézkedéseiket és az ezekkel kapcsolatos adatokat. A közvetítő szolgáltatók átláthatósági jelentési kötelezettsége elsősorban a tartalommoderálásra terjed ki, beleértve az eltávolított tartalmak típusát, a jogsértések jellegét, valamint a moderációs eljárások részleteit.

Az online platformok kötelesek rendszeresen jelenteni a felfüggesztésekről, a vitarendezési ügyekről, az algoritmusaik működéséről és az aktív felhasználók számáról. Az óriásplatformokra még szigorúbb kötelezettségek vonatkoznak, például online hirdetések adattárának működtetése, az összes adatukhoz való hozzáférés biztosítása az Európai Bizottság számára, kockázatértékelés- és csökkentés, valamint független ellenőrzések elvégzése és eredményeinek nyilvánosságra hozatala.⁹

2.2. A felhasználókkal kötött szerződésekre vonatkozó szabályok és a döntések indoklása

A felhasználóvédelem egyik alapvető eszköze a platformok és felhasználók között kötött szerződések tartalmának szabályozása, amelynek célja az átláthatóság és a felhasználói érdekek védelme. A DSA-tervezet előírja, hogy a közvetítő szolgáltatók szerződéseikben részletesen tájékoztassanak a szolgáltatásaik használatával kapcsolatos korlátozásokról, így például a tartalommoderálás céljairól és módszereiről, beleértve az algoritmusok működését és az emberi felülvizsgálat lehetőségét is. Az óriásplatformok számára további kötelezettségeket is meghatároznak, például a szerződési

---

⁸ Costica Dumbrava: Key social media risks to democracy: Risks from surveillance, personalisation, disinformation, moderation and microtargeting. EPRS | European Parliamentary Research Service, 2021. [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_IDA\(2021\)698845](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_IDA(2021)698845). (2024. 11. 02.)

⁹ Zódi (2022): *i.m.* 15-18.

feltételekben világosan kell ismertetniük az ajánlórendszereik működésének fő paramétereit, valamint a felhasználók számára elérhető beállítási lehetőségeket.

A szerződések minimumkövetelményeit a P2B rendelet is szabályozza, amely előírja, hogy a szerződési feltételek világosak és érthetők legyenek. Emellett kötelező elemekként meg kell jelölniük a felhasználói fiókok korlátozására vagy megszüntetésére vonatkozó döntések indoklását. Ha a szerződési feltételek módosulnak, a felhasználókat előzetesen értesíteni kell, és legalább 15 napos türelmi időt kell biztosítani számukra a módosítások elfogadására vagy a szerződés felmondására.

Az üzleti felhasználók számára különösen fontos védelmet nyújtanak ezek a szabályok. Az üzleti partnerekkel kötött szerződések esetében például kötelező a korlátozó döntések átlátható indoklása, továbbá a szolgáltatások teljes megszüntetését legalább 30 nappal korábban jelezni kell, kivéve, ha nemzeti jogszabályok alapján sürgős intézkedés szükséges. E szabályok célja, hogy a platformok működése kiszámíthatóbbá váljon, és a felhasználók, valamint üzleti partnerek számára csökkentsék az egyoldalú döntéshozatal kockázatát.¹⁰

2.3. Tartalommoderálás és jogellenes tartalmak

Az európai szabályozások a tartalommoderálás és a jogellenes tartalmak kezelésének új kereteit határozzák meg, amelyek az önszabályozás fenntartása mellett minimumkövetelményeket írnak elő. A DSA-javaslat a közvetítő szolgáltatóknak transzparenciát követel meg: szerződési feltételeikben tájékoztatniuk kell a felhasználókat a moderálási elvekről, az algoritmusok és az emberi felülvizsgálat szerepéről, valamint éves jelentéseket kell közzétenniük a moderálási tevékenységeikről.

A jogellenes tartalmak, például gyűlöletbeszéd, terrorista vagy diszkriminatív tartalom, illetve jogellenes tevékenységek, mint a gyermekek szexuális zaklatását ábrázoló képek megosztása, bejelentési rendszereken keresztül jelezhetők. Az ilyen bejelentések esetében a szolgáltatók kötelesek haladéktalanul intézkedni a tartalmak eltávolítása vagy elérhetetlenné tétele érdekében, különös figyelemmel a véleménynyilvánítás szabadságának védelmére. A megbízható jelzők, akik a jogellenes tartalmak kezelésében különös szakértelemmel rendelkeznek, prioritást élveznek az értesítéseik feldolgozásakor. Az online platformok kötelesek tájékoztatni az illetékes hatóságokat, ha súlyos bűncselekmény gyanújára utaló információval rendelkeznek.

További előírás, hogy a tárhelyszolgáltatók felelősség alóli mentességük megőrzése érdekében kötelesek lépéseket tenni, amint tudomást szereznek jogellenes tartalmakról. Az online óriásplatformoknak nyilvánosan

---

¹⁰ Tóth (2022): *i.m.*78-102.

hozzáférhetővé kell tenniük hirdetéseik adatait, ezzel segítve a kutatást és a szabályozási felügyeletet, különösen az olyan jogellenes hirdetések és manipulatív technikák kapcsán, amelyek negatívan befolyásolhatják a közérdeket.¹¹

2.4. A vitarendezés és jogorvoslati lehetőségek

A felhasználóvédelem további eszköze a panaszkezelési és vitarendezési mechanizmusok, amelyek jogorvoslati lehetőséget biztosítanak, különösen algoritmusok által hozott döntések esetén. Ezek lehetnek belső (platformon belüli) vagy külső (független) mechanizmusok. A belső rendszerek példái a DSA és P2B szabályozások által előírt panaszkezelési eljárások, míg a külső mechanizmusok között szerepelhetnek a független vitarendezési eljárások vagy megbízható bejelentők alkalmazása. Ezeket általános felhasználóvédelmi eszközként kezelik a szabályozások.¹²

2.5. Az algoritmusok

A DSA és a kapcsolódó szabályozások célja az algoritmusok átláthatóságának növelése, különös tekintettel az online platformokra és digitális munkaerőplatformokra. Az algoritmusok működésének alapvető célja, hogy a felhasználóknak olyan tartalmakat ajánljanak, amelyek érdeklődésükre számot tarthatnak, és amelyek reakciókat váltanak ki. Ezáltal a platformok biztosítják, hogy a felhasználók aktívak maradjanak, ami különösen fontos az ingyenesen használható szolgáltatások számára, hiszen az aktív felhasználók hirdetéseket láthatnak, ezzel bevételt generálva a platformoknak. Az algoritmusok a felhasználói tevékenységeket, érdeklődést és reakciókat adatokká alakítva képesek előre jelezni, hogy milyen tartalmak vonzóak a felhasználók számára.

Ez a folyamat ugyan kényelmes, hiszen a felhasználónak nem kell aktívan keresnie az érdeklődésének megfelelő tartalmat, de hosszú távon veszélyeket is rejt. Az algoritmusok hajlamosak olyan tartalmakat ajánlani, amelyek megerősítik a felhasználók meglévő véleményét, kizárva az ellentétes nézeteket. Ez véleménybuborékok kialakulásához vezethet, amelyek növelik a társadalmi szakadékokat, elősegítik az álhírek terjedését, és megerősítik a szélsőséges nézeteket.¹³

A DSA szabályozása előírja, hogy a tartalommoderálást és rangsorolást végző algoritmusok működéséről a felhasználók számára tájékoztatást kell nyújtani, beleértve a döntési mechanizmusokat és az alkalmazott

---

¹¹ DSA 14., 22., 23., 63. preambulumbekzdés.

¹² Zódi (2022): *i.m.* 15-18.

¹³ Szikora Tamás (2021): A közösségi oldalak algoritmusának véleménybefolyásoló ereje. *In Medias Res.* 1. sz., 143-154.

óvintézkedéseket. Az automatizált döntéseknél emberi beavatkozási lehetőséget is biztosítani kell, valamint az érintetteknek joguk van magyarázatot kérni és megkérdőjelezni az őket érintő jelentős döntéseket. Ez a megközelítés nemcsak átláthatóságot garantál, hanem csökkenti az algoritmusok által okozott torzítások és visszaélések kockázatát.

A digitális munkaerőplatformokon az algoritmusok a munkaszervezési funkciók egy részét is átveszik, például a feladatkiosztást, az értékelést és a szankciók kiszabását. A szabályozások biztosítják, hogy ezek az algoritmusok ne gyakoroljanak jogtalan nyomást a dolgozókra, és ne veszélyeztessék azok fizikai vagy mentális egészségét. Az MI-rendszerekkel kapcsolatos külön szabályozás célja, hogy az algoritmusok működése átláthatóbb legyen, és hogy emberi felügyeletet biztosítsanak a magas kockázatú alkalmazások esetében.¹⁴

***

A digitális platformok és az általuk használt technológiák rendkívüli ütemben fejlődnek, és ezek a változások számos jogi, gazdasági és társadalmi kihívást hoznak magukkal. Az Európai Unió új szabályozásai különösen nagy figyelmet fordítanak a felhasználók védelmére, átláthatóságra és a platformok felelősségére, biztosítva, hogy a digitális szolgáltatások működése ne sértse a társadalmi érdeket és a közbizalmat. Ugyanakkor, bár az új rendelkezések már jelentős előrelépést jelentenek, a digitális világ rohamos változása folyamatos alkalmazkodásra kényszeríti a jogrendszereket. A jövőbeli jogalkotás egyik legnagyobb kihívása így az, hogy elérhetjük a digitális technológiák hatékony szabályozását úgy, hogy közben biztosítsuk a véleménynyilvánítás szabadságát, a piaci versenyt és a felhasználók jogait.

Források jegyzéke:

- Costica Dumbrava: Key social media risks to democracy: Risks from surveillance, personalisation, disinformation, moderation and microtargeting. EPRS | European *Parliamentary Research Service*, 2021.
- Gosztonyi Gergely (2021): Az internetes tartalomszabályozás európai típusú szabályozásának kezdetei, avagy irányelvektől a rendeletekig (TWF, AVMS, E-Comm, DSA, DMA). *Jog-Állam-Politika*. 4. sz., 17-32.
- Szikora Tamás (2021): A közösségi oldalak algoritmusának véleménybefolyásoló ereje. *In Medias Res*. 1. sz., 143-154.

---

¹⁴ Tóth (2022): *i.m.* 78-102.

- Tóth András (2022): Az online platformok európai szabályozása. *In Medias Res.* 2022/2. sz., 78-102.
- Zódi Zsolt (2022): Platformjog és felhasználóvédelem. *Gazdaság és Jog.* 3-4. sz., 15-18.
- Mi is az a DSA? [https://onlineplatformok.hu/cikk/mi-is-az-a-dsa\(2024.11.02.\)](https://onlineplatformok.hu/cikk/mi-is-az-a-dsa(2024.11.02.))
- The Digital Services Act (DSA) - Regulation (EU) 2022/2065. [https://www.eu-digital-services-act.com/\(2024.11.02.\)](https://www.eu-digital-services-act.com/(2024.11.02.))
- Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market For Digital Services and amending Directive 2000/31/EC (Digital Services Act) OJ L 277, 27.10.2022, p. 1-102.